

Reittisuunnitelmaa edellyttävän eläinkuljetuksen valvonta

1 Johdanto

Reittisuunnitelmaa edellyttävän eläinkuljetuksen eri vaiheissa on toimivaltaisilla viranomaisilla paljon tehtäviä, jotka on eläinkuljetusasetuksessa jaettu asetuksen useisiin eri kohtiin. Tämän ohjeen tarkoituksena on koota reittisuunnitelmaa edellyttävän eläinten kuljetusmatkan eri vaiheiden viranomaistehtävät yhteen asiakirjaan valvontatyön helpottamiseksi.

Viranomaisen toiminnan tulee perustua laissa olevaan toimivaltaan ja viranomais-toiminnassa tulee tarkoin noudattaa lakia. Viranomaisohjeet eivät ole oikeudelliselta luonteeltaan muita viranomaisia tai toimijoita sitovia. Viime kädessä lainsäädännön soveltamista koskevat kysymykset ratkaisee tuomioistuin.

Tässä ohjeessa on sekä suoria lainauksia lainsäädännöstä että tulkintoja lainsäädännön soveltamisesta. Tulkinnat on ohjeessa esitetty *kursiivilla*. Ohjeessa esitetyt tulkinnat ovat Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran näkemyksiä siitä, miten lainsäädäntöä tulisi soveltaa.

Reittisuunnitelmaa edellyttävän eläinkuljetuksen järjestäjille ja eläinkuljettajille on myös eläinkuljetusasetuksessa säädetty paljon vaatimuksia, joita koskien tullaan valmistelemaan oma toimintaohjeensa.

Ohjeen muutokset

Ohje on päivitetty siten, että lääninhallitukset on korvattu aluehallintovirastoilla ja nautojen vientituista on annettu uusi komission asetus.

2 Lainsäädäntö

Eläinten kuljetuksesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä annetuista säädöksistä käytetään tässä ohjeessa seuraavia lyhennyksiä:

Eläinkuljetuslaki / EKL	Laki eläinten kuljetuksesta (1429/2006) (Lakikirjan F 3)
Eläinkuljetusasetus / EKA	Neuvoston asetus (EY) N:o 1/2005 eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/ETY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta (Lakikirjan F 3b)
Tarkastusasema-asetus	Neuvoston asetus (EY) N:o 1255/97 pysähdyspaikkoja koskevista yhteisön vaatimuksista ja direktiivin 91/628/ETY liitteessä tarkoitettun reittisuunnitelman mukauttamisesta, muutettu neuvoston asetuksella (EY) N:o 1040/2003 (Lakikirjan F 3a ja F 3a:1)
Vientitukiasetus	Komission asetus (EY) N:o 817/2010 yksityiskohtaisten sääntöjen säätämisestä neuvoston asetuksen (EY) N:o

Reittisuunnitelmaa edellyttävän eläinkuljetuksen valvonta

1234/2007 nojalla elävien nautaeläinten hyvinvointia kuljetuksen aikana koskevien vientitukia myönnettäessä noudatettavien vaatimusten osalta (Lakikirjan F 6a)

Toimivaltaiset viranomaiset

Toimivaltaisista viranomaisista säädetään eläinkuljetuslaissa. Maa- ja metsätalousministeriö ylimpänä ja Evira keskushallinnon viranomaisena ohjaavat ja valvovat eläinkuljetusasetuksen sekä eläinkuljetuslain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanoa ja noudattamista. Maa- ja metsätalousministeriöllä ja Eviralla ei ole toimivaltaa tehdä varsinaisia tarkastuksia. (EKL 23 § ja 24 §)

Valvontaviranomaisia ovat

- aluehallintovirasto (lääneläinlääkäri)
- kunnaneläinlääkäri
- poliisi
- tarkastuseläinlääkäri
- rajaeläinlääkäri.

(EKL 4 § 1 mom. kohta 7.)

Aluehallintovirasto huolehtii eläinkuljetusasetuksen sekä eläinkuljetuslain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta toimialueellaan. Kunnaneläinlääkäri ja poliisi valvovat omalla toimialueellaan ja tarkastuseläinlääkäri teurastamon tai teurastuspaikan alueella sekä rajaeläinlääkäri rajanylityspaikan, maastapoistumispaikan ja eläinlääkinnällisen rajatarkastusaseman alueella eläinkuljetussäädösten noudattamista. (EKL 25 §, 26 § ja 27 §)

3 Milloin tarvitaan reittisuunnitelma?

Reittisuunnitelma on oltava, kun kaupallisessa kuljetuksessa kuljetetaan kotieläimenä pidettäviä nautoja, lampaita, vuohia, sikoja tai muita kuin rekisteröityjä hevoseläimiä

- yli kahdeksan tunnin ajan ja
- jäsenvaltioiden välillä, kolmansista maista tai kolmansiin maihin.

(EKA 5 artikla kohta 4.)

4 Reittisuunnitelman valvonta

Osa 1 suunnittelu

Kuljetuksen järjestäjän tulee toimittaa lähtöpaikan toimivaltaiselle viranomaiselle (aluehallintoviraston lääneläinlääkäri tai kunnaneläinlääkäri) asianmukaisesti täytetty ja allekirjoitettu kappale reittisuunnitelman osasta 1 kaksi arkipäivää ennen lähtöä siten kuin viranomaisen haluaa. Eläinlääkintätodistusten numerot lisätään suunnitteluosaan vasta niiden myöntämisen jälkeen. (EKA Liite II, kohta 3.b.)

Reittisuunnitelmaa edellyttävän eläinkuljetuksen valvonta

Viranomaisen tulee tarkistaa, että järjestäjän toimittama reittisuunnitelma on realistinen ja tehty eläinkuljetusasetuksen säännösten mukaisesti. Viranomaisen tulee myös varmistaa, että reittisuunnitelmassa ilmoitetuilla eläinkuljettajilla on voimassa olevat

- eläinkuljettajaluvat myös pitkiin kuljetuksiin
- pitkässä kuljetuksessa käytettävän kuljetusvälineen hyväksymistodistukset
- kuljettajien ja hoitajien pätevyystodistukset.

(EKA 14 artikla kohta 1.a.)

Jos edellä mainitut luvat tai todistukset eivät ole voimassa tai ne ovat puutteellisia tai reittisuunnitelman suunnitteluosan suunnitelmat eivät vastaa eläinkuljetusasetuksen vaatimuksia, viranomaisen tulee vaatia järjestäjää tekemään tarvittavia muutoksia kuljetusta koskeviin järjestelyihin. (EKA 14 artikla kohta 1.b.)

Jos viranomainen toteaa lupien, todistusten ja reittisuunnitelman olevan asetuksen vaatimusten mukaisia, tulee hänen leimata reittisuunnitelma. Lisäksi viranomaisen tulee lähettää mahdollisimman pikaisesti reittisuunnitelmassa esitetyjä pitkiä kuljetuksia koskevat yksityiskohtaiset tiedot määräpaikan, poistumispaikan tai tarkastusaseman toimivaltaisille viranomaisille Tracesin (neuvoston direktiivin 90/425/ETY 20 artiklassa tarkoitettu tiedonvaihtojärjestelmä) avulla.

(EKA 14 artikla kohta 1.c. ja d.)

Osa 2 lähtöpaikka

Lähtöpaikan virkaeläinlääkäriin tulee täyttää ja allekirjoittaa reittisuunnitelman osan 2 kohdat 8 - 11, kun

- hän on tarkastanut ja hyväksynyt reittisuunnitelmassa tarkoitettujen eläinten kuormauksen ja
- hänen tietojensa mukaan eläimet ovat lähdön aikaan kuljetuksen edellyttämässä kunnossa eli kuljetuskuntoisuustarkastus ja
- hänen tietojensa mukaan sekä kuljetusväline että kuljetuskäytännöt ovat eläinkuljetusasetuksen säännösten mukaisia.

(EKA liite II osa 2.)

Edellä mainittu eläinten kuljetuskuntoisuustarkastus tulee suorittaa ennen lastausta osana eläinten terveystodistusten myöntämistä koskevia tarkastuksia ja niitä koskevien aikarajojen puitteissa. Eläinlääkäriin ei siis tarvitse olla lastauksen aikana paikan päällä, vaan eläinten kuljetuskuntauuden voi tarkastaa terveystodistuksia varten tehtävän tarkastuksen yhteydessä. (EKA 15 artikla kohta 2.)

Kuljetusvälineiden ja kuljetuskäytäntöjen osalta tulee varmistaa, että lähtöpaikan toimivaltainen viranomainen (lääkineläinlääkäri tai kunnaneläinlääkäri) tai että lähtöpaikan eläinlääkäri itse on leimannut reittisuunnitelman osan 1.

Osa 3 määräpaikka

Kun eläimet saapuvat poistumispaikkaan tai rajatarkastusasemalle, rajaeläinlääkäri tarkastaa, että eläimiä kuljetetaan eläinkuljetusasetuksen säännösten mukaisesti.

Reittisuunnitelmaa edellyttävän eläinkuljetuksen valvonta

Tarkastuksissa tutkitaan erityisesti, että

- eläinkuljettajilla on jäljennös voimassa olevasta eläinkuljettajaluvasta
- kuljettajilla ja hoitajilla on voimassa oleva pätevyystodistus
- eläimet ovat kuljetuskuntoisia matkan jatkamista varten
- kuljetusväline, jolla eläinten kuljetusmatkaa on tarkoitus jatkaa, on eläinkuljetusasetuksen vaatimusten mukainen
- eläinkuljettaja on toimittanut viennin osalta selvityksen siitä, että lähtöpaikasta lopullisen määrään ensimmäiseen purkamispaikkaan ulottuvalla kuljetusmatkalla noudatetaan kaikkia asianomaisissa kolmansissa maissa sovellettavia kansainvälisiä sopimuksia.

(EKA 21 artikla kohta 1.)

Eläinkuljettaja antaa reittisuunnitelman rajaeläinlääkärille poistumispaikassa. *Rajaeläinlääkäri ottaa reittisuunnitelman kaikista osista kopion eläinkuljettajalle.* Kun kotieläiminä pidettävät nauta-, lammas-, vuohi-, sika- tai ei-rekisteröidyt hevoseläimet ovat yli kahdeksan tunnin kuljetuksessa, rajaeläinlääkäri tekee reittisuunnitelman osan 3 mukaisen tarkastuksen. Jos kyseessä on elävien nautaeläinten tuettu vienti, reittisuunnitelman osaa 3 ei tarvita silloin, kun esimerkiksi vientitukiasetuksessa säädetään raportin laatimisesta. (EKA 21 artikla kohta 2. ja liite II kohta 7.)

Rajaeläinlääkärin tulee pitää kirjaa kaikista edellä mainituista tarkastuksista ja säilyttää kirjanpitoa vähintään kolmen vuoden ajan tarkastusten tekopäivästä lukien. *Täytetyt reittisuunnitelmat käyvät kirjanpidoksi tarkastuksista.* Rajaeläinlääkärin tulee säilyttää myös jäljennös ajoaikapiirturiasetuksen (neuvoston asetus (ETY) N:o 3821/85 tieliikenteen valvontalaitteista) liitteessä I tai I B tarkoitettua matkaa vastaava piirturilevyistä tai tulosteesta, jos ajoneuvo kuuluu asetuksen soveltamisalaan. *Rajaeläinlääkärin toimivalta ei ulotu ajoaikalainsäädännön puolelle, joten saadaksean edellä mainitun jäljennöksen tai tulosteen, tulisi hänen pyytää virka-apua tullilta tai rajavartiolaitokselta.* (EKA 21 artikla kohta 2.)

Jos määräpaikka on yhteisön alueella, tulee eläimistä määräpaikassa vastaavien säilyttää reittisuunnitelma, sen osaa 4 lukuun ottamatta, vähintään kolmen vuoden ajan määräpaikkaan saapumisesta lukien. Reittisuunnitelma on pyynnöstä esitettävä toimivaltaiselle viranomaiselle. (EKA liite II kohta 5.)

Osa 4 eläinkuljettajan ilmoitus

Kuljettajan tulee täyttää reittisuunnitelman osaa 4 kuljetusmatkan aikana. Kun matka on saatettu päätökseen yhteisön alueella, eläinkuljettajan tulee täyttää ja allekirjoittaa reittisuunnitelman osa 4. (EKA liite II kohta 6.)

Reittisuunnitelman osassa 3 tarkoitettua eläinkuljettajan tulee säilyttää vähintään kolmen vuoden ajan tarkastuksesta lukien jäljennös täytetystä reittisuunnitelmasta sekä vastaava piirturilevy tai tuloste ajoaikapiirturiasetuksen liitteen I tai I B mukaisesti, jos ajoneuvo kuuluu asetuksen soveltamisalaan. (EKA liite II kohta 8.)

Eläinkuljettajan tulee antaa edellä mainitut asiakirjat kuukauden kuluessa niiden täyttämistä eläinkuljettajaluvan hänelle myöntäneen toimivaltaisen viranomaisen saataville. (EKA liite II kohta 8.)

Reittisuunnitelmaa edellyttävän eläinkuljetuksen valvonta

Eläinkuljettajan tulee palauttaa lähtöpaikan toimivaltaiselle viranomaiselle kuukauden kuluessa kuljetusmatkan päättymisestä jäljennös täytetystä reittisuunnitelmasta sekä pyynnöstä reittisuunnitelmaa vastaava piirturilevy tai tuloste ajoaikapiirturiasetuksen liitteen I tai IB mukaisesti, jos ajoneuvo kuuluu asetuksen soveltamisalaan. (EKA liite II kohta 8.)

Osa 5 säännönvastaisuuksia koskeva raportti

Jos toimivaltainen viranomainen havaitsee eläinten kuljetuksessa eläinsuojelusäädösten vastaista menettelyä, tulee hänen ryhtyä eläinkuljetuslain ja eläinkuljetusasetuksen edellyttämiin toimenpiteisiin. *Tässä ohjeessa käsitellään viranomais-toimenpiteitä tarkemmin ainoastaan reittisuunnitelmassa säädettyjen toimenpiteiden osalta.* (EKL 37 §, EKA 23 ja 26 artikla)

Jos rajaeläinlääkäri havaitsee tarkastuksessa, että kuljetuksessa on rikottu eläinkuljetusasetuksen vaatimuksia, tulee hänen lähettää lähtöpaikan toimivaltaiselle viranomaiselle (kunnaneläinlääkäri tai läänineläinlääkäri) tieto asiasta reittisuunnitelman osalla 5 ja liittää mukaan kopio osasta 1 sekä kaikki asiaankuuluvat tiedot ja asiakirjat. (EKA 26 artikla kohta 3., EKA liite II osa 5)

Jos toimivaltainen viranomainen havaitsee tarkastuksessa, että kuljetuksessa on rikottu eläinkuljetusasetuksen vaatimuksia, tulee hänen lähettää lähtöpaikan toimivaltaiselle viranomaiselle (kunnaneläinlääkäri tai läänineläinlääkäri) tieto asiasta reittisuunnitelman osalla 5 ja liittää mukaan kopio osasta 1. (EKA liite II osa 5)

Jos rajaeläinlääkäri katsoo, etteivät eläimet ole kuljetuskuntoisia matkan loppuunsaattamista varten, ne on purettava kuormasta ja niiden on saatava vettä, ravintoa ja lepoa. (EKA 21 artikla kohta 3.)

5 Viivästykset kuljetuksen aikana

Toimivaltaisen viranomaisen tulee toteuttaa tarvittavat toimenpiteet ehkäistäkseen tai saattaakseen mahdollisimman vähiin kuljetuksessa tapahtuvat viivästykset tai eläinten kärsimykset, jos eläinkuljetusasetuksen säännöksiä ei voida soveltaa odottamattomien olosuhteiden vuoksi. Toimivaltaisen viranomaisen tulee varmistaa, että siirtopaikoilla sekä poistumispaikoilla ja rajatarkastusasemilla sovelletaan erityisjärjestelyitä eläinkuljetusten asettamiseksi etusijalle. (EKA 22 artikla kohta 1.)

Eläinlähetyistä ei saa viivyttää kuljetuksen aikana, ellei se ole ehdottoman välttämätöntä kuljetettavien eläinten hyvinvoinnin tai yleisen turvallisuuden kannalta. Kuormaamisen loppuunsaattamisen ja lähdön välillä ei saa olla tarpeettomia viivästyksiä. Jos jotakin eläinlähetyistä on viivytettävä kuljetuksen aikana yli kaksi tuntia, toimivaltaisen viranomaisen tulee varmistaa, että eläinten hoitoa ja tarvittaessa niiden ruokkimista, juottamista, lastista purkamista ja sijoittamista varten toteutetaan asianmukaiset järjestelyt. (EKA 22 artikla kohta 2.)

Reittisuunnitelma

